

PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY
Poslanecká sněmovna
2005
IV. volební období

933

Návrh

poslanců Josefa Janečka, Jiřího Hanuše a dalších

na vydání

**zákona, kterým se mění zákon č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění
pozdějších předpisů**

ZÁKON

ze dne 2005,

kterým se mění zákon č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ

Změna zákoníku práce

Čl. I

Zákon č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění zákona č. 88/1968 Sb., zákona č. 153/1969 Sb., zákona č. 100/1970 Sb., zákona č. 20/1975 Sb., zákona č. 72/1982 Sb., zákona č. 111/1984 Sb., zákona č. 22/1985 Sb., zákona č. 52/1987 Sb., zákona č. 98/1987 Sb., zákona č. 188/1988 Sb., zákona č. 3/1991 Sb., zákona č. 297/1991 Sb., zákona č. 231/1992 Sb., zákona č. 264/1992 Sb., zákona č. 590/1992 Sb., zákona č. 37/1993 Sb., zákona č. 74/1994 Sb., zákona č. 118/1995 Sb., zákona č. 287/1995 Sb., zákona č. 138/1996 Sb., zákona č. 167/1999 Sb., zákona č. 225/1999 Sb., zákona č. 29/2000 Sb., zákona č. 155/2000 Sb., zákona č. 220/2000 Sb., zákona č. 238/2000 Sb., zákona č. 257/2000 Sb., zákona č. 258/2000 Sb., zákona č. 177/2001 Sb., zákona č. 6/2002 Sb., zákona č. 136/2002 Sb., zákona č. 202/2002 Sb., zákona č. 309/2002 Sb., zákona č. 311/2002 Sb., zákona č. 312/2002 Sb., 274/2003 Sb., zákona č. 362/2003 Sb., zákona č. 46/2004 Sb., zákona č. 436/2004 Sb., zákona č. 562/2004 Sb., zákona č. 563/2004 Sb. a zákona č. 628/2004 Sb.,

se mění takto:

Za § 278 se vkládá nový § 278a, který zní:

„§ 278a

Jestliže nároky zaměstnance na dovolenou na zotavenou vzniklé v roce 2003 nebyly z důvodů překážek v práci uvedených v § 108 odst. 3 větě první vyčerpány do konce roku 2004, je zaměstnavatel povinen poskytnout zaměstnanci za nevyčerpanou část dovolené náhradu mzdy do konce roku 2005.“

ČÁST DRUHÁ

ÚČINNOST

Čl. II

Tento zákon nabývá účinnosti patnáctým dnem ode dne jeho vyhlášení.

Důvodová zpráva

I. Obecná část

Novelou zákoníku práce zákonem č. 436/2004 Sb. došlo ke změnám v oblasti čerpání dovolené na zotavenou. Protože ve zmiňované novele nebylo přechodným ustanovením pamatováno na specifické případy některých zaměstnanců, dopadl zákon nepřiměřeně tvrdě na několik skupin zaměstnanců, kteří přišli o svůj zákonný nárok na dovolenou na zotavenou. Jedná se především o zaměstnankyně na mateřské či zaměstnankyně a zaměstnanec na rodičovské dovolené a dále na zaměstnanec práce neschopné.

Oproti předchozí úpravě, kdy zaměstnavatel mohl nevyčerpanou dovolenou na zotavenou proplatit (poskytnout náhradu mzdy) na konci příštího kalendářního roku, není s účinností od 1.10.2004 již možno nevyčerpanou část dovolené proplatit a nárok na nevyčerpanou dovolenou za rok 2003 na konci roku 2004 zanikl. To neodůvodněně poškodilo právě matky na mateřské dovolené, které ani neměly možnost dovolenou vyčerpat, rodiče na rodičovské dovolené, kterým zaměstnavatelem nebylo dovoleno přerušit rodičovské dovolené a čerpání dovolené na zotavenou, či zaměstnanec práce neschopné. Mnozí zaměstnanci tak přišli až o několik týdnů dovolené za rok 2003 pouze díky novele zákoníku práce, která nabyla účinnosti tři měsíce před koncem roku, a neposkytla tak téměř žádný čas pro vyřešení situace zmiňovaných skupin zaměstnanců.

Účelem daného ustanovení zmiňované novely zákoníku práce bylo zajistit zaměstnancům dostatečný odpočinek od práce v průběhu každého kalendářního roku (povinné čerpání čtyř týdnů dovolené na zotavenou) a ne připravit o nárok na náhradu mzdy zaměstnanec, kteří již na dovolené jsou, lépe řečeno, kteří již tak nebyli v zaměstnání, tzn. rodiče na mateřské a rodičovské dovolené a zaměstnanec práce neschopné. Jejich nároky na dovolenou na zotavenou za rok 2003 byly podloženy jejich účastí v pracovním procesu, v roce 2003 museli odvést stanovený rozsah práce, aby získali nárok na dovolenou na zotavenou. To splnili, a poté buď ze zdravotních důvodů nebo z důvodu péče o malé dítě onen nárok neuplatnili případně vůbec nemohli uplatnit v naději, že na konci roku 2004 jim bude poskytnuta náhrada mzdy. Změnou zákona, která na tyto případy nepamatovala však o svůj zákonný nárok přišli. Shodou okolností jsou takto postiženy skupiny zaměstnanců, u kterých by naopak stát měl jejich chování podporovat, a sice ženy na mateřské a rodičovské dovolené. Proto je předkládán tento pozměňovací návrh, který má zřejmou nespravedlnost přechodným ustanovením, které pamatuje na tyto specifické případy způsobené přechodem na jiný způsob čerpání dovolené na zotavenou, odstranit.

Návrh nijak nepoškozuje práva zaměstnavatelů. Zaměstnanci pro ně práci v roce 2003 odvedli, získali nárok na dovolenou na zotavenou či při jejím nevyčerpání do konce roku 2004 na náhradu mzdy, ale posléze byli zákonem zbaveni možnosti nárok uplatnit. Zaměstnavatelé tak bezdůvodně ušetřili na vyplácených náhradách mzdy, někdy také díky svému rozhodnutí neumožnit rodičům přerušit rodičovskou dovolenou a nastoupit dovolenou na zotavenou, aby mohli nevyčerpanou část za rok 2003 dočerpat. Pro zaměstnavatele se takováto změna projeví pouze v mzdovém účetnictví, zaměstnanec je pořád doma, pouze v jiném režimu, a přesto mnoho zaměstnavatelů nepovolilo přerušit rodičovské dovolené s poukazem na organizační důvody. Takovéto bezdůvodné obohacení zaměstnavatelů na úkor zaměstnanců s malými dětmi a nemocných bylo umožněno zákonem, tedy opomenutím při

předchozí novelizaci. Navrhovaná, zdánlivě nesystémová, novela zákoníku práce tak pouze napravuje zřejmou nespravedlnost.

Předkládaný návrh zákona není v rozporu s ústavním pořádkem České republiky a je kompatibilní s právem ES a mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána.

Navrhovaná právní úprava nepředpokládá žádný hospodářský a finanční dopad na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty. Nepředstavuje ani neoprávněné zatížení hospodářských subjektů, zejména malých a středních podnikatelů a její sociální dopady jsou pozitivní. Dopady na životní prostředí nejsou.

Vzhledem k závažnosti a naléhavosti přijetí dané úpravy zejména s ohledem na nutnost účinnosti tohoto zákona v dostatečném předstihu před koncem roku 2005, aby zaměstnavatelé měli možnost připravit se na poskytnutí náhrady mzdy a zohlednit tento výdaj v plánu svých finančních toků, předkladatelé navrhují, aby v souladu s § 90 odst. 2 zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, ve znění pozdějších předpisů, byl s návrhem vysloven souhlas již v prvním čtení.

II. Zvláštní část

K Čl. I

Nárok na náhradu mzdy za nevyčerpanou dovolenou na zotavenou za rok 2003 je přiznáván těm zaměstnancům, kteří dovolenou na zotavenou nevyčerпали z důvodů překážek v práci uvedených v § 108 odst. 3 věte první. Náhrada mzdy jim má být dle tohoto ustanovení zaměstnavatelem vyplacena do konce roku 2005. Jedná se pouze o nárok za rok 2003, dalších let se již toto ustanovení netýká.

K Čl. II

Toto ustanovení upravuje den nabytí účinnosti navrhovaného zákona. Stanovený den účinnosti zákona je standardním dnem nabytí účinnosti zákona, tedy patnáctým dnem ode dne vyhlášení zákona ve Sbírce.

Josef Janeček v.r.

Jiří Hanuš v.r.

Vladimír Říha v.r.

Jaromír Talíř v.r.

Jan Kasal v.r.

Tomáš Kvapil v.r.

Josef Vícha v.r.

Michaela Šojdrová v.r.

Jan Škopík v.r.

Ivo Vykydal v.r.

Ludvík Hovorka v.r.

Platné znění zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce, s vyznačením navrhovaných změn

§ 278

(1) Podle dosavadních předpisů se až do svého zakončení posuzují lhůty, které počaly běžet před 1. lednem 1966.

(2) Promlčecí doby, které počaly běžet před 1. lednem 1966, se posuzují podle dosavadních předpisů. Stanoví-li však tento zákoník k uplatnění nároku lhůtu kratší než dosavadní předpisy, končí lhůta nejpozději dnem 31. prosince 1966. Lhůta k uplatnění neplatnosti rozvázání pracovního poměru končí nejpozději do tří měsíců od počátku účinnosti tohoto zákoníku. Po uplynutí těchto dob nároky zanikají.

(3) Nárok na náhradu škody úmyslně způsobené, z níž měl pachatel majetkový prospěch, zaniká uplynutím desetileté lhůty počítané ode dne, kdy počala běžet původní lhůta.

§ 278a

Jestliže nároky zaměstnance na dovolenou na zotavenou vzniklé v roce 2003 nebyly z důvodů překážek v práci uvedených v § 108 odst. 3 větě první vyčerpány do konce roku 2004, je zaměstnavatel povinen poskytnout zaměstnanci za nevyčerpanou část dovolené náhradu mzdy do konce roku 2005.